

MAČEVANJE U BEOGRADU

ШКОЛА МАЧЕВАЊА
"СВЕТИ ЂОРЂЕ"

www.macevanje.org

Dvoručno, jednoručno ili dvoruko mačevanje?

Često se među mačevaocima početnicima, koji treba da izaberu vrstu mačevanja koju će učiti, postavlja pitanje koja je vrsta mačevanja "najbolja": dvoručno ili jednoručno, (po pravilu zaboravljajući na dvoruko)?

Na ovo pitanje se, međutim, po pravilu odgovara u skladu sa trendovima modernog vremena, dakle, *individualistički* i *personalistički* što će reći *subjektivno*: "izbor je stvar ukusa i ličnog afiniteta" (a zapravo čitaj: u skladu sa kod pojedinca neprimetno kreiranim „globalnim afinitetom i ukusom“ od strane filmske, video-igrice i ostale trgovačke industrije).

Pravi odgovor na ovo pitanje, međutim, treba tražiti na drugom mestu – u samoj mačevalačkoj veštini i on ne samo da je višeslojan već i ne zavisi ni od ličnih afiniteta i ukusa ni od holivudskih uticaja.

Dvoručno mačevanje

Dvoručno mačevanje se koristi kod jednoiporučnih i dvoručnih mačeva. U toj vrsti mačevanja su **obe ruke** zauzete držanjem **jednog mača** pri čemu kod jednoiporučnih mačeva („bastarda“), koji su prelazni oblik između teškog jednoručnog viteškog mača i dvoručnog mača, se može kombinovati jednoručni (ređe) i dvoručni (češće) hvat dok kod dvoručnih mačeva je dvoručni hvat jedini i obavezan.

Dvoručno mačevanje je kreirano u poslednjem periodu razvoja oklopa tj. u trenutku kada jednoručni viteški mač (čak ni u svom najtežem obliku) nije moga jednoručnim udarcem oštetiti ili probiti oklop. Tada se, dakle, pre pojave jednoiporučnog mača kao privremeno rešenje koristilo **pseudodvoručno** mačevanje tj. hvatanje drugom rukom sečiva ili drške (šaka preko šake) jednoručnog teškog mača kako bi se sa većom snagom mogao naneti bod ili sečenje.

No, kada je oklop u 14. – 15. veku postao suviše jak za napad jednoručnim viteškim mačem (čak i pseudodvoručnim hvatom) mač je morao postati teži i duži, pa i nezgodniji za pretežnu manipulaciju samo jednom rukom. Tako je nastao jednoiporučni mač koji uz dvoručni hvat može oštetiti oklop ili ispod njega polomiti kosti a da se pri tome još uvek može jednoručnim hvatom koristiti uz štit.

Poenta upotrebe jednoiporučnog mača stoga je mačevanje sa protivnikom u oklopu ili protivnikom koji poseduje štit, dakle, **VOJNO mačevanje, i pre svega mačevanje uz upotrebu snage koja treba da razbije oklop ili štit protivnika.**

Dvoručni udarac mačem: sl.1 - lomi protivnikov mač, raseca štit i pogađa protivnika u lice; sl.2 – raseca kacigu i pogađa protivnika u glavu. Minijature iz 13 veka.

U tom smislu ovakav mačevalac koristi tehniku borbe koja je namenjena **bici u metežu** u kojoj treba naneti samo jedan udarac ili bod (koji treba da su smrtonosni) kako bi mogao odmah dalje naneti drugom protivniku drugi udarac ili bod..., a pri čemu će sve to biti manje zamorno nego da se udarci i sečenja nanose samo jednom rukom.

Slična je situacija i sa ostalim dvoručnim mačevima, a bez dubljeg upuštanja u tipove (dugi, veliki, renesansni...). Tako npr. renesansni dvoručni mač, koji je nastao u 16. veku, iako oklop na bojištu više nije korišten (izuzev kirase i šlema) je i dalje zadržao prvenstveno VOJNU funkciju. Ove mačeve su kao "tvrđavske" (korišteni za odbacivanje jednim zamahom više protivnika koji su se popeli merdevinama na zidine grada) koristili nemački i švajcarski vojnici plaćenici – *landsknehti*. Takođe, zbog velike dužine sečiva ovog mača tj. radijusa njegovog dejstva, bilo je dovoljno nekoliko desetina veštih mačevalaca da se kontroliše velika površina bojnog polja na kome se nalaze obični pešadinci. Oni su korišteni ne samo protiv konjice (seku se noge konjima i jahačima) i u gradskim borbama kad je bilo dovoljno par vojnika da brane ili blokiraju neki prolaz,

ulicu ili prelaz preko mosta već i (što je i bilo najčešći slučaj) za sečenje gustog snopa dugačkih kopalja koja su činila odbranu vojničkog stroja ("kare") kako bi se načinio prolaz ("breša") za prodor konjice.

No, dvoručni mač se kao oružje za pravu borbu koristio i jedan kratak period u civilstvu i to u vreme 15.-16. veka kada je zbog ratova, koji su neprekidno besneli Evropom tog vremena, civilni i vojni život bio tesno isprepletan pa su vojnici živeli po gradovima svakodnevni život civila a civili svakodnevni život vojnika. No, za gradske uslove života, pa i borbe dvoručni mačevi su bili suviše nezgrapni za nošenje i nepraktični za borbu, posebno kada su dolazili u sudar sa rapirima i kada ih je trebalo koristiti ne za borbu u metežu (što im je namena) već za borbu u duelu ili dvoboju protiv samo jednog protivnika koji je bio **bez oklopa i lako pokretljiv**. Ovo je dovelo do pojave ne samo znatno lakših dvoručnih mačeva već i do nove tehnike njihove upotrebe – polužne, a koja je preferirala bod nad sečenjem, a što je trebalo u taktičkom smislu parirati rapirima.

Ova tehnika mačevanja (polužna), međutim, u vojničkom smislu je dvoručni mač hendikepirala ne samo zato što je u metežu nemoguće mačevati polužnom tehnikom (zato što ona zahteva suviše složenu i veliku pokretljivost mača i mačevaoca za uslove realno haotičnog bojišta) već i zato što je ovaj mač, da bi se koristio polužno, toliko olakšan da je njegovo sečenje nedovoljno efikasno u vojničkom smislu.

Iz svih navedenih razloga se polužna tehnika dvoručnog mačevanja sa pravog bojišta (na kome se dvoručni mač koristio tehnikom jednoručnog viteškog mača - ali sa dve ruke, ili tehnikama "vitlanje", "gleva" i "motka") vrlo brzo preselila u civilne škole mačevanja u kojima je imala kurtoaznu formu veštine za prijateljsko nadmetanje, a sve dok jednoručni rapiri nisu postali toliko laki, dobro balansirani i pokretljivi da su se pokazali ne samo efikasnijim već i zgodnijim za svakodnevno nošenje i upotrebu u gradskim uslovima.

Dvoručni hvat, dakle, je prvenstveno VOJNIČKI i on ima niz prednosti, kada je reč o vojnoj bici u metežu, u odnosu na jednoručni hvat:

1. Znatno veća energija udarca zbog čega je praktično svaki pogodak bilo gde fatalan.
2. Tesna vezanost pokreta tela i ruku koje drže mač a što u velikoj meri obezbeđuje veći stepen zaštite i tela i ruku (kada je reč o metežu i gužvi kada ruke treba da su što bliže telu) pošto tamo gde je telo sa rukama tu je i mač, a gde je mač tu je i telo sa rukama. U jednoručnom i dvorukom mačevanju sloboda pokreta mača u odnosu na telo je veća (šaka sa mačem može npr. biti na desnoj strani a grudi mačevaoca na levoj) pa je ruka sa mačem više izložena a telo često nezaštićeno.
3. Manje zamaranje dve ruke koje drže jedan mač od zamaranja jedne ruke koja drži jedan mač.
4. Mnogo manja verovatnoća da se u borbi ostane bez mača, a što je kod jednoručnog mačevanja veoma čest slučaj zbog raznih tipova hvatova, razoružavanja, fiksiranja...
5. Veća stabilnost mačevaoca u borbi (čeonni gard) nego kod jednoručnog mačevanja (bočni gard).

No, dvoručno mačevanje ima i niz **nedostataka**.

1. Kao što čovek u društvu sa drugim čovekom ne može činiti sve što mu je na volju već se mora prilagođevati, lišavati i praviti kompromise sa slobodom onog drugog, tako i u dvoručnom držanju mača sloboda i pokretljivost svake ruke ponaosob je smanjena jer mora da se usklađuje sa pokretima druge ruke. Da bi se ovo bolje shvatilo dovoljno je pokušati pisati jednom olovkom istovremeno sa obe ruke. Dvoručni hvat je, dakle, u borbi namenjen prvenstveno snazi, jednoručni pokretljivosti i perfekciji.
2. Dvoručni mačevi, kao svi teški i inercijalni mačevi namenjeni su pre svega (kao i svi vojnički) primarno sečenju. Naime, sa dve ruke se lako izvodi zajednički izmah i zamah za sečenje dok je bod na ovaj način teže izvesti

pošto pri dvoručnom držanju drške mača ruka kod nakrsnice je opružena sasvim a ruka kod jabuke delimično pa ta neusklađenost i različitost otežava pokret zajedničkog boda istom snagom i istim usmerenjem. Iz tog razloga se dvoručni mačevi koriste malo za bodove (ne uzimajući ovde u obzir razne oblike vežbovnih i školskih dvoručnih mačeva – npr. „federšvert“, koji su lagani surogati pravih dvoručnih mačeva pa se s njima može lako bosti ali su njihova sečenja beznačajnog karaktera ne samo u vojničkom smislu), a bodovi su u mačevanju zapravo brži i efikasniji od sečenja.

3. Težina dvoručnih mačeva je u principu veća od težine jednoručnih tako da je jednoručno mačevanje pokretljivije od dvoručnog zbog čega se u dvoručnom mačevanju mačuje više pokretima tela dok u jednoručnom više pokretima mačem. Zbog ovoga je dvoručno mačevanje napornije za telo od jednoručnog koje je napornije za ruku.
4. Dvoručno mačevanje otvara mnogo više telo prema protivniku (za razliku od jednoručnog u kome je telo prema protivniku okrenuto bočno u dvoručnom je okrenuto čeonu) pa je i veća verovatnoća da se primi pogodak.
5. Kod dvoručnog mačevanja mačevalac koji izvodi izmah za sečenje se uvek više izlaže kontranapadu protivnika nego mačevalac koji izvodi sečenje jednoručnim hvatom.
6. Kad se mač drži sa dve ruke veća je verovatnoća da jedna od njih bude pogođena nego što je verovatnoća da samo jedna u jednoručnom hvatu bude pogođena.
7. Kad je u držanju dvoručnog mača jedna ruka pogođena mačevalac više ne može koristiti mač dok u slučaju jednoručnog hvata on može mač prebaciti u drugu ruku i nastaviti borbu.
8. Dvoručni hvat mača je gotovo neupotrebljiv u konjičkom mačevanju dok je jednoručni idealan.
9. Borba dvoručnim hvatom zahteva veći prostor zbog potrebe veće pokretljivosti tela nego borba jednoručnim hvatom mača.
10. U dvoručnom hvatu mača postoji manji broj duelnih radnji (razoružanja, bacanja...) nego kada se mač drži u jednoručnom hvatu.

Jednoručno mačevanje

Kod jednoručnog mačevanja mač se drži samo jednom (naoružanom) rukom dok je druga ruka slobodna. Dvoručni hvat mača se koristio u kontinuitetu jedan relativno kratak period istorije mačevanja (kajih 350 godina) a jednoručni praktično od bronzanog doba pa sve do 19. veka (dakle gotovo više od 3500 godina). Za razliku od dvoručnog mačevanja koje je korišteno najvećim delom u vojne svrhe, a kao civilno vrlo malo (od čega najviše u školama mačevanja kao vežbovno) jer dvoručni mač je nezgrapnan zbog velike drške za nošenje uz građansko odelo, jednoručno mačevanje je upotrebljavano ne samo u vojne već i od renesanse u civilne svrhe što znači da se koristilo ne samo za borbu u metežu već i za duelnu ili dvobojnu borbu dva mačevaoca.

Dobre strane jednoručnog hvata mača su:

1. Potpuna sloboda pokreta naoružane ruke tj. velika pokretljivost mača (veći izbor radnji sečivom).
2. Veća udaljenost vrha mača od tela mačevaoca koji mač drži u bočnom stavu (jednoručno) nego u čeonom stavu (dvoručno).
3. Lakše i preciznije izvođenje boda jednom rukom nego sa dve ruke.
4. Manja površina izloženosti protivnikovom maču zbog bočnog stava kod jednoručnog hvata nego kod čeonog stava u dvoručnom hvatu.
5. Mogućnost prebacivanja mača iz jedne ruke u drugu iz taktičkih razloga ili zbog ranjavanja.

6. Oslobođenost druge (nenaoružane) ruke za razne duelne radnje (fiksiranja, razoružavanja, sklanjanja, udarce, bacanja...), držanje štita ili plašta.
7. Popuna funkcionalnost za konjičku borbu.
8. Pogodan za borbu u manjem prostoru jer zahteva manje manevarskog kretanja tela, a zbog čega je i manje zamoran za telo.
9. Držanje mača koje rukobranom i položajem tela obezbeđuje dobru zaštićenost naoružane ruke.
10. Kod jednoručnog hvata mača mnogo je veći izbor eskivaža nego kod dvoručnog hvata mača.
11. Jednoručni mač se pomoću duplog hvata (hvatanje slobodnom rukom sečiva) ili dvostrukog hvata (hvatanje drške mača preko šake koja drži mač) može koristiti kao dvoručni mač dok se dvoručni mač ne može koristiti nikako jednoručno.

No, i jednoručni hvat mača ima niz mana.

1. Sečenje jednom rukom obično ne može naneti značajne povrede čak i kod upotrebe najslabije zaštite.
2. U vojničkoj borbi u metežu kod jednoručnog hvata ispružena ruka sa mačem je uvek veoma laka meta za sečenje.
3. Bočni stav kod jednoručnog hvata u borbi u metežu je nestabilan i takvog mačevaoca je veoma lako sa strane izbaciti iz ravnoteže.
4. Veća ograničenost na linearno kretanje (zbog bočnog stava) u odnosu na čeonu stav kod koga postoji veća sloboda kretanja u svim pravcima (osim linearnim).
5. Velika izloženost protivnikovom napadu desne noge (u desnom stavu) kada se stoji u bočnom stavu jednoručnog hvata.
6. Brže zamaranje naoružane ruke.
7. Slabije držanje mača pa i velika verovatnoća da se ostane razoružan (bez mača) ili uhvaćenog sečiva mača nekom od duelnih radnji protivnika.
8. Velika verovatnoća da se mač polomi u bloku ako se ovaj ne izvodi adekvatno (posebno kada je protivnikov mač teži) zato što je lagan (kako bi se držao jednom rukom) pa i užeg i tanjeg sečiva.
9. Nepogodnost (izuzev kratkih jednoručnih mačeva) za bod tokom borbe u metežu zato što se mač često teško i nedovoljno brzo vadi iz ubodne rane.
10. Za razliku od dvoručnog hvata u kome mačevalac može svakog trenutka podjednako efikasno voditi borbu i iz levog i iz desnog stava, mačevalac koji mačuje sa jednoručnim hvatom najefikasnije može mačevati samo u desnom ili levom stavu pri čemu ako menja stav treba da menja i ruku sa kojom mačuje jer borba desnim hvatom mača u kontrastavu se koristi samo sekundarno (prinudno ili taktički).

Dvoruko mačevanje

Ovo je vrsta mačevanja na koju se obično zaboravlja i koja se ne razmatra, i to uglavnom zato što je reč o najkomplikovanijoj (pa i najmanje poznatoj) vrsti mačevanja. Pod dvorukim mačevanjem se podrazumeva mačevanje u kome su tokom borbe obe ruke naoružane – ali sa dva oružja (ista ili različita).

Kad je reč o vrstama naoružanja pored mača u jednoj ruci postoje razne mogućnosti za drugu ruku: drugi mač, daga (bodež za levu ruku), plašt, ofanzivno korišten mali ili srednji štit, štap, oklopna podlaktica sa rukavicom, kamen...

Kad je reč o karakteru ove vrste mačevanja ono u mnogo čemu ujedinjuje pozitivne strane dvoručnog i jednoručnog apsorbujući istovremeno njihove negativne strane uz unošenje dodatnih elemenata koje u sebi ne sadrži pojedinačno ni jednoručno ni dvoručno mačevanje.

Tako npr.

1. U mačevanju u kome se koristi daga (bodež za levu ruku) i rapir mačevalac može slobodno menjati i kombinovati bočne i čeone stavove.
2. Mačevalac u dvorukom mačevanju oisедуje potpunu pokretljivost obe naoružane ruke kako u odbranama tako i napadima zbog čega one mogu u akcijama delovati i simultano i sukcesivno i razdvojeno.
3. Dvoruko mačevanje je podjednako pogodno za borbu protiv jednog i više protivnika jer se mačevalac može istovremeno braniti od dva napadača kao što može istovremeno izvoditi i napade na dva protivnika. Iz ovog razloga dvoruko mačevanje je podjednako pogodno za borbu u metežu koliko i civilnu borbu protiv samo jednog protivnika.
4. Mačevalac u dvorukom mačevanju se može pomoću istovremenog bloka sa svoja oba oružja odbraniti od napada težeg mača (dvoručnog), a bez opasnosti od njegovog loma.
5. Mačevaoca naoružanog sa dva oružja veoma je teško razoružati a on može veoma lako izvesti niz razoružanja.
6. Mačevalac sa dvorukim hvatom nedostatak koji ima njegovo sečenje jednom naoružanom rukom (sečenje je slabo po snazi) može nadoknaditi istovremenim sečenjem ili bodom oružjem koje koristi u drugoj ruci.
7. U dvorukom mačevanju se slabije zamaraju naoružane ruke zato što se mogu koristiti i u kombinacijama na smenu.
8. Mačevalac u dvorukoj borbi, ako ostane bez jednog oružja (razoružanje ili ranjavanje) još uvek može nastaviti borbu pomoću drugog.
9. Mačevalac u dvorukom hvatu može istovremeno voditi i blisku (u levoj ruci drži kratko oružje - npr. dagu) i distancionu (u drugoj ruci drži dugačko oružje - mač) borbu dok kod jednoručnog i dvoručnog može ili jedno ili drugo.
10. Mačevalac u dvorukom hvatu uvek može jedno svoje oružje koristiti za borbu na daljinu (bacanje dage, plašta, štita, štapa, kamena, peska, stolice...) dok u jednoručnom i dvoručnom to je veoma rizično.
11. Dvoruko mačevanje je pogodno i za konjičku borbu (mali konjički štit u levoj ruci i mač u desnoj).

I dvoruko mačevanje ima mane:

1. Ova vrsta mačevanja se najteže i najduže uči.
2. Ova vrsta mačevanja je najkomplikovanija za izvođenje pa i najrizičnija u slulaju grešaka.
3. U dvorukom mačevanju postoji velika opasnost od slučajnih obostranih pogodaka ukoliko se oba mačevaoca bore dvoruko.
4. Potreba konstantne i visoke koncentracije tokom borbe, a što brzo psihički iscrpljuje.
5. Dvoruko mačevanje je fizički najzamornije pošto zahteva podjednako veliku pokretljivost tela u svim pravcima (kao u dvoručnom mačevanju) koliko i veliku pokretljivost ruku (kao u jednoručnom mačevanju).
6. Kod dvorukog mačevanja je moguća koristiti najmanji broj eskivaža.

Ukoliko se, dakle, sve izloženo uzme u obzir za najveći broj situacija dvoruko mačevanje je najbolje i u tom smislu bih uvek preferirao na njega i najozbiljnije izbegavao protivnika koji mačuje na taj način. Na nešto slično (pošto je reč o dalekoistočnom mačevanju) ukazuje i Mijamoto Musaši (1584? - 1645) legendarni i najveći mačevalac Japana koji je na vrhuncu svoje mačevalačke veštine prvi počeo da koristi istovremeno dva mača u borbi dajući naziv svome mačevanju „dva mača jedna škola“: **„Svoju doktrinu nazvao sam nitenrju da bih pokazao prednosti koje ima upotreba dva mača. (...) U mojoj školi se od početka bori sa jednim mačem u jednoj a drugim u drugoj ruci, jer u borbi na život i smrt treba do maksimuma upotrebiti sve oružje. Moram da kažem da je velika šteta ako se umre sa jednim mačem neizvađenim iz korica.**

Ako se jedan mač drži obema rukama, teško je njime izmahivati levo-desno, pa ja preporučujem da se dugi mač drži samo u jednoj ruci. Za razliku od koplja, naganate i sličnog oružja, mač treba uvek držati u jednoj ruci.

Nije zgodno veliki mač držati obema rukama dok se jaše, trči, kad se kreće po stenovitom terenu, na strmom putu i u gomili ljudi. Ako se u levoj ruci drži luk, kratki mač ili neko drugo oružje, još uvek je moguće koristiti desnu ruku za izmahivanje dugim mačem.,, (prevod:Dragan Milenković)

No, kako je ova vrsta mačevanja najkomplicovanija za učenje, psihofizički najzahtevnija i za izvođenje najrizičnija većina mačevalaca se radije opredeljuje između dve preostale vrste mačevanja. Kada je reč o dvoručnom ili jednoručnom mačevanju za civilno mačevanje pre treba birati jednoručno dok za vojno mačevanje, a u zavisnosti od karaktera bojišta i zaštitne opreme nekad dvoručno a nekad jednoručno. U tom smislu, s obzirom da nam istorija govori koji su mačevi najduže u praksi bili korišteni može se bez velike greške reći da je jednoručni hvat univerzalniji i preporučljiviji za veći broj situacija.

**ШКОЛА МАЧЕВАЊА
"СВЕТИ ЂОРЂЕ"**

* [NASLOVNA](#)

* [GLAVNA STRANA](#)

* [KONTAKT](#)

[www. macevanje.org](http://www.macevanje.org)